OORSPRONG VAN HET MALEISCHE WOORD BĒDIL.

DOOR

H. KERN.

Tot de woorden die in 't Maleisch uit het Tamil zijn overgenomen behoort bĒdil, schietgeweer, dat ook in veel andere Indonesische talen zijn weg heeft gevonden: Jav., Balin., Sund. bĒdil, Bataksch bodil, Mak. badili, Bugin. balíli, Dayaksch badil, Tagal. baríl, Bisaya bádil, Bikol badil, enz.

Het woord is oorspronkelijk Tamil en luidt in deze taal wedil (spr. wōdil, met korte ö) of wediyal, kruitontploffing, en ook "geweer" in wediluppu of wediyuppu, salpeter, eigenlijk: geweertzout, waarvan het Bataksche sira bodil, salpeter, een letterlijke vertaling is. Wedil is een regelmatige afleiding van den werkwoordelijken stam wedi, infinitief wedikka, ontploffen, knappen. Het substantief wedi beteekent "ontploffing, gekraak, donder".

Het woord voor "buskruid" luidt in het Tamil wedi-marundu, letterlijk: geweer-(genees)kruid. Een vertaling hiervan is Mal. obat bĒdil, of korter obat, welk woord door de Javanen en andere volken van den Archipel is overgenomen, zonder dat zij de eigenlijke beteekenis van obat begrepen.

Wat den vorm van 't Mal. bĒdil betreft, is op te merken dat eene w aan 't begin van een woord in 't Maleisch regelmatig b wordt; dus bijv. wordt uit Wolanda, Hollander, Blanda. Voor het Javaansch geldt deze regel niet, en wanneer men nu ziet dat bĒdil in 't Jav. ook met een b begint, dan is het een bewijs dat de Javanen 't woord van de Maleiers ontvangen hebben, hetgeen volkomen in overeenstemming is met den weg dien 't woord heeft moeten afleggen, alvorens tot de Javanen te komen. De verspringing van 't accent — want het Tamil wedil is paroxytonon — is een gevolg van de omstandigheid dat in 't Maleisch, Javaansch,

enz. een korte klinker — en de l in weḍil is kort — in de voorlaatste lettergreep niet de drager van den klemtoon kan wezen. Dus wordt uit Tamil peṭṭi, kist, Jav. pēṭi, Mal. pēti; kaḍei, winkel, markt, wordt Mal. kēdei. Wordt het oorspronkelijk accent behouden, dan wordt de korte penultima verlengd, bijv. Tamil s'atai (spr. s'atheī, met de uitspraak van th als de zachte Engelsche th), vleesch, wordt Mal. sátei, Jav. sate¹.

Ik heb niet de gegevens om uit te maken of ons woord buskruid, Hoogduitsch kraut (thans verouderd en door pulver vervangen) verklaard moet worden als eene vertaling uit een of andere Aziatische taal, evenals 't Maleische obat van marundu, dan wel of het berust op eene soortgelijke voorstelling. In allen geval is de nieuwerwetsche spelling kruit een ongerijmdheid. De vraag naar de herkomst van onze uitdrukking „buskruid” als schietmateriaal hangt samen met het belangrijker vraagstuk, waar het kruid is uitgevonden, hoe en wanneer het in Europa bekend is geworden. Het vertelsel van de uitvinding door den monnik Schwarz verdient geen geloof.

¹ Dr. van Ronkel in zijn opstel „Het Tamil-element van het Maleisch” (blz. 12) maakt ten onrechte aanmerking op v. d. Tuuk's opgave van satai; „vleesch” in het Tamil is zoowel satai als ta'sai (zie Winslow, Tam. Dict.). In 't voorbijgaan zij opgemerkt dat Pijnappel's afleiding van Mal. wepēlai juist is; wēppālai is „Nerium antidysentericum”.